

УДК 615.1:378.14.015.62:378.146

ЯКІСНА ОЦІНКА ЯК КРИТЕРІЙ СФОРМОВАНOSTI КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ - ФАРМАЦЕВТІВ

Т.С. Прокопенко, І.В. Коломієць

Коледж Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуто вплив засобів та методів оцінювання на якість професійної підготовки спеціалістів фармації та роль якісного оцінювання у визначенні рівня сформованості компетентностей.

Ключові слова: молодші спеціалісти фармації, професійні компетентності, кількісна та якісна оцінка.

Реформування вищої професійної освіти в Україні направлено на забезпечення потреб суспільства у кваліфікованих кадрах. Якість освіти визначається перш за все здатністю випускників вищих навчальних закладів виконувати професійні обов'язки завдяки комплексу сформованих компетентностей, які мають попит на ринку праці [1,2].

Фармація достатньо мобільна галузь, яка пройшла довгий шлях становлення від практичного мистецтва виготовлення ліків до розуміння необхідності розробки теоретичних основ фармацевтичних наук. Якісна підготовка випускників вищих фармацевтичних закладів освіти повинна базуватись на найкращих вітчизняних традиціях як фахових, так і педагогічних, враховувати історичний досвід світової фармації, відповідати вимогам сучасності.

Впровадження у освіту компетентнісного підходу до підготовки фахівців вимагає змін і у існуючій системі оцінювання.

Метою наших досліджень є розробка засобів діагностики рівня сформованості компетентностей молодших спеціалістів фармації [4,5].

Традиційно критерієм якості підготовки випускника навчального закладу є оцінка його навчальних досягнень. Причому оцінка повинна нести не тільки

контролююче навантаження, а перш за все стати інструментом корегування процесу навчання для всіх учасників цього процесу: студенту – вказати на прогалини в підготовці, і тим самим мотивувати його на поліпшення результату, викладачеві – надати інформацію щодо покращення методики викладання, пошуку та застосуванню в навчальному процесі нових сучасних освітянських технологій [6].

Останнім часом достатньо популярним засобом діагностики стали тестові завдання. Якщо тести створені правильно і задовольняють всім вимогам педагогічних вимірювань, тобто є валідними, надійними, об'єктивними, то вони дійсно можуть стати інструментом для визначення ступеня набуття знань, умінь та навичок (ЗУНів). Завдяки чітким критеріям можна кількісно оцінити рівень підготовки майбутнього фахівця [5].

Для визначення рівня сформованості компетентностей необхідно використовувати новітні діагностичні засоби, серед яких все більшого поширення набувають кейс–метод, метод портфоліо, метод проектів, ділова гра, "метод Дельфі" (мозкової атаки) тощо.

Проведений аналіз різних джерел інформації показав, що запропоновані способи визначення рівня сформованості компетентностей потребують науково-практичного дослідження та впровадження. Здатність застосовувати набуті знання, вміння та навички в майбутній професійній діяльності можна оцінити тільки якісно.

Слід зазначити, що ідея використання якісної оцінки результатів навчання не є новою. Так, наприклад, В. Микитась указав, що у XVIII сторіччі у Київській духовній академії (нині Києво-Могилянська академія) була певним чином відпрацьована система оцінки навчальної діяльності та здібностей учнів, яка налічувала 26 оцінок: “весьма прилежен”, “весьма понятен и надёжен”, “добронадёжный”, “хорош”, “зело доброго учения”, “очень добр”, “добр, рачителен”, “весьма средствен”, “ниже средствен”, “ниже средствен, плох”, “неизрядного успеха”, “весьма умеренного успеха”, “малого успеха”, “понятен, но неприлежен”, “понятен, но ленив”, “прилежен, но тупого понятия”,

“понятен, но весьма нерадив”, “не худо успеваает”, “не худ”, “не совсем худ”, “малого успеха”, “непонятен”, “не совсем туп”, “туп и непонятен”, “туп”, “очень туп”.

Пізніше, студентів Київської духовної академії (1737 р) за характером відгуків викладачів про них поділяли на групи: перша група відгуків позначає дуже добрі успіхи навчання: «учения изрядного, надежного, доброго, честного, хорошего, похвального». Друга група – середні успіхи: «учения посредственного, мерного, нехудого». Третя група оцінок характеризує успіхи нижче за середні: «учения слабого, подлого, прехудого, безнадежного, ленивого» [3].

Безперечно, сьогодні такі оцінки викликають посмішку, у сучасному суспільстві їх не можна назвати толерантними.

Система оцінки знань веде свій початок від єзуїтських шкіл XVI-XVII ст. в європейських вузах. Перші бали були введені із гуманних міркувань: ними замінили фізичні покарання за невивчені уроки.

У Російській імперії існували різні підходи до оцінювання. Так, у 1804 році була введена "кулькова система": директор навчального закладу визначав певну кількість кульок для з'ясування рівня знань. Найкращий результат оцінювався 90 кульками. А з 1818 року була введена чотирибальна (“4”, “3”, “2”, “1”). Наприкінці 19 початку 20 століття у документах про освіту оцінки позначалися словами “відмінно”, “вельми добре”, “добре”, “досить добре”, “посередньо”, “слабо”. Також існували п’ятибальна, семибальна, дванадцятибальна шкала оцінок.

У 1918 році постановою Наркому Освіти кількісна бальна система для оцінки знань була замінена на якісну: “задовільно” і “незадовільно”. У 1935 р. повернулися до п’ятибальної словесної оцінки знань учнів: “відмінно”, “добре”, “посередньо”, “погано”, “дуже погано”. На початку 1944-1945 навчального року знову вводиться цифрова система (“5”, “4”, “3”, “2”, “1”), яку у 1993 р. звузили до чотирибальної системи (“5”, “4”, “3”, “2”)[6].

Нині в Україні у вищих навчальних закладах введена кредитно–модульна система організації навчання з рейтинговою системою оцінювання. Впровадження цієї системи і досі викликає багато запитань. Однією з найважливіших проблем є інформативність оцінки результатів навчання. У вищих навчальних закладах України студент, засвоївши навчальну дисципліну, може максимально набрати 100 балів. Навчальні дисципліни різняться за кількістю відведених на їх вивчення кредитів, видів навчальної діяльності студентів, які підлягають оцінюванню, а значить розподіл балів варіює у широких межах від часток одиниці до кількох десятків. Важко зрозуміти, якій кількісній національній оцінці відповідають отримані бали конкретної дисципліни, не маючи навчальної програми. Особливо це є проблематичним при підготовці молодших спеціалістів, адже організація навчального процесу передбачає тісний зв'язок всіх ланок ланцюга: студент – викладач – керівник групи – батьки і для корегування навчальної діяльності студента необхідна зрозуміла для всіх система оцінювання, розроблені чіткі критерії.

Отримані бали потім конвертуються у оцінку за ECTS та за національною шкалою (за чотирибальною шкалою для іспитів та двохбальною для заліку).

Передбачається, що в основі бально–рейтингового оцінювання, як частини кредитно–модульної системи навчання, лежить компетентнісна модель формування знань, умінь та навичок.

Рівень ступеня сформованості компетентностей кількісно оцінити неможливо, тому нині пропонуються такі визначення: "здатен/не здатен", "вміє / не вміє", "володіє/не володіє" тощо.

Подальші дослідження передбачають розробку пакету засобів діагностики рівня сформованості компетентностей для Комплексного кваліфікаційного екзамену молодших спеціалістів фармації та проведення його експертизи фахівцями практичної фармації.

Література

1. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 29 березня 2012 року № 384. Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації.
2. ПОСТАНОВА КМУ від 5 вересня 2012 р. № 847. Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та внесення змін до галузевих стандартів вищої освіти.
3. Микитась В. Давні українські студенти і професори. - К.: Абрис, 1994.- с.212.
4. І.В. Коломієць, Т.С. Прокопенко. Аналіз якості тестових завдань для діагностики професійної підготовки випускників-фармацевтів // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації, № 5(25) 2012, стр34-39
5. Т.С. Прокопенко, І.В. Коломієць. Визначення валідності тестових завдань в діагностиці рівня сформованості компетенцій // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л.Шупіка, Київ, 2012 -612
6. О.І. Янкович. Види контролю та шкала оцінювання в професійно-орієнтованій технології навчання. [Електронний ресурс] // Удосконалення змісту й технологій оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців відповідно до вимог європейської асоціації якості освіти: Матеріали регіонального науково-практичного семінару/ За ред. Г.В.Терещука.- Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім.. В.Гнатюка, 2007.-160 с.
http://old.tnpu.edu.ua/php1/include/resurs/kms/21/seminar_11.07.pdf

SUMMARY. Influence of ways and methods of assessment on the quality of professional training of specialists of pharmacy and the role of the qualitative assessment in determination of the level of formation of competences is considered in the article.

РЕЗЮМЕ. В статье рассматривается влияние способов и методов оценивания на качество профессиональной подготовки специалистов фармации и роль качественной оценки в определении уровня сформированности компетенций.